

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון כ"ח שבט תשפ"ג | דף היומי בבלי: גזיר כז | דף הכולל: נדרים סה.
דף היומי בהלכה: מסימן ק"ו סעיף ב' עד תחילת סימן ק"ז.
מוסר: שמירת הלשון - 'וזה שכתוב' עד 'ומשל'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. חשבון הנפש פ"ג "והשנים ועשרים חשבוננו" פ"ג "והארבעה ועשרים שתחשוב עם נפשך"

**כשהוא חזר חשכו עיניו. התפילין לא היו
במקומן! נעלמו כאילו בלעה אותן האדמה.
שאלו את פועל הניקיון הגוי: 'ראית את
התפילין'? והם נדהמו לשמוע את תשובתו**

סיפור השגחה מופלא על תפילין ועל לימוד לעילוי נשמה

בשפה פשוטה: "אלו ריבועים שחורים שמחוברות להם רצועות." סוף סוף קלט הפועל במה מדובר והסביר בפנים שלווה: "ראיתי על השולחן קופסאות חד פעמיות והשלכתים לאשפה כמתחייב מתפקידי."

שמע רבי בצלאל את דבריו ונשמטו כמעט פרחו. רץ במהירות אל מחוץ לבניין לביתן האשפה. והנה שור ושבר אל מול עיניו המשתאות ראה את משאית הזבל מתרחקת. נשא רבי בצלאל את רגליו ואץ אחריה. כשבליבו מחשבה: שכאשר תעצור המשאית בפעם הבאה כדי לפנות אשפה אולי יצליח להציל את התפילין. לשמחתו נוכח שהמשאית נעצרה. מיד הגביר את מהירות ריצתו. ובין התנשמויותיו התכופות צעק לעבר העובדים במלוא גרונו שיעצרו, אך כאילו "להכעיס" עובדי התברואה הספיקו להשלים את ריקון האשפה ונסעו מהמקום אל אתר הפסולת העירוני.

נחפו רבי בצלאל אל בית הכנסת. לקח את רכבו ונסע במהירות למזבלה העירונית. כשבליבו תקווה להספיק לעצור את המשאית האשפה לפני שתרוקן את הפסולת באתר. אבל דבר לא הועיל לו, והוא הגיע אל המקום לאחר מעשה. בפתח האתר ישב שומר אנגלי טיפוס. גוי מגושם. פנה אליו רבי בצלאל וביקש שירשה לו להיכנס כדי לחפש את התפילין. כרבע שעה ארך לו רק להסביר מה הן תפילין כשהוא נעזר בידיו וברגליו. כשסיים את דבריו ההסבר ענה לו הגוי: "אני מצטער מאוד הכניסה לנהגי

רבי בצלאל הוא אחד משומעי ה"שיעור דף היומי" בלונדון. בבית הכנסת שבו מתפלל רבי בצלאל, אחד הכללים החשובים הוא הסדר והניקיון. בזמן שהיו האנשים שוהים בבית הכנסת לתפילה, לימוד וכדומה, היה נכנס מדי פעם פועל גוי. האחראי על ניקיון בית הכנסת, כדי לפנות כוסות חד פעמיות ששתו מהן לומדי השיעור ופסולת אחרת שהצטברה.

ויהי היום, ישב לו רבי בצלאל בשיעור היומי שמתקיים אחר תפילת שחרית והאזין בקשב רב לדברי מגיד השיעור. באמצע השיעור נאלץ לצאת לרגע קט. קם רבי בצלאל ממקומו, עבר לאגף צדדי בבית הכנסת, חלץ את התפילין, כשהוא חושב לחזור ולהניחן ולהצטרף בחזרה לשומעי השיעור. אך כשחזר חשכו עיניו. התפילין לא היו במקומן! פנה רבי בצלאל כה וכה, הביט לכל הצדדים והתעניין אצל יושבי בית המדרש שמא ראה מי מהם את התפילין. כל הנמצאים ניסו לסייע לרבי בצלאל. האחד בעצה, האחר בחיפוש קדחתניים. אולם התפילין נעלמו כאילו בלעתם האדמה. לפתע קרא אחד המתפללים ואמר: "כנראה ממלא המקום של פועל הניקיון 'סחב' את התפילין!". פנו המתפללים אל הפועל ושאלוהו: "אולי ראית את התפילין?" הפועל, שעל פניו ארשת תמימה, שאל: "מה אמרת? תפין? מה זה תפין?" רבי בצלאל לא יכול היה להתאפק: "תפילין, תפילין, איפה התפילין?" והפועל בשלו: "מה זה תפילין?" הזדרזו המתפללים ותיארו לו

בצלאל ואמר קדיש לעילוי נשמת אותו יהודי גלמוד שבתו נישאה לגוי.

מעשה מופלא זה מובא בספר "מאורות הדף היומי", והוא ממחיש לנו עד כמה אנו צריכים לראות כל "מקרה" כתרשים משמים. לעיתים אנו מצליחים לראות את "סוף הסיפור" ולהבין את יד ה' בדבר.

לצערנו לא תמיד אנו זוכים שיתקיים בנו "גל עיני ואביטה"... אך בכל מקרה שמתרחש אל לנו לומר "זה מקרה וממנה העולם אירע לנו זה". לכל צרה, לכל אירוע יש את היד המכוונת. במרבית המקרים אנו חשים צער ותסכול בשעת צרה. כיוון שאיננו יודעים את מטרתה של המכה, ואף אין אנו רואים את יד ה' המושטת מאחורי המכה. אך הקב"ה בוודאי עשה זאת אך ורק לטובתנו כיוון שאין רעה יורדת מלמעלה. על כן "גם כי אלך בגיא צלמוות", גם כאשר הייסורים הם נוראים תמיד נזכור "לא אירא רע כי אתה עמדי"! יש סיבות ומסובבים אשר עינינו אינן רואות אותן. אך דבר אחד ברור: בכל המקרים אין מדובר במקריות! (מתוך 'ליקוטי שמואל')

משאיות בלבד!" ניסה רבי בצלאל את השיטה הידועה ומשמע הגוי את רשרוש השטר, נפתח ליבו לרבי בצלאל: "הכניסה לזרים אסורה. אך אני בעצמי אלך לחפש את החפצים שלך". שאל הגוי את רבי בצלאל מאיזה אזור פינו את הפסולת המדוברת ופנה ללכת לכיוון שבו משליכים את האשפה.

בחסדי שמים, לאחר זמן רב, חזר מדושן עונג ומחויך כשבידיו זוג התפילין. רבי בצלאל התרפק בערגה על תפילין, נשקן ופנה ללכת. אבל הגוי לא הניח לו. הוא החזיק בידו את שטר הכסף שקיבל מרבי בצלאל, ובפיו בקשה ביותר: "אינני מעוניין בכסף, אך אבקש ממך דבר אחד בתמורה". כרה רבי בצלאל את אוזניו כאפרכסת. והגוי ממשיך: "אספר לך עניין אישי. אשתי יהודייה, ואביה נפטר לפני כשנה. לפני כחודש התחיל חמי להטריד את אשתי בחלומה, באומרו שהוא מצווה עליה שתמצא מישהו שידאג שילמדו תורה ברבים ויאמרו קדיש בציבור לעילוי נשמתו. אשתי ביקשה ממני לדאוג לכך, אך כבר שבועיים אני דוחה אותה בטענות ומענות שונות. והנה הבוקר ביקשה ממני מאוד שאטפל בעניין. כנראה התגלגלת לכאן כדי לדאוג לעניין זה." הסכים רבי

**כשנודע למשגיה הגה"צ רבי יחזקאל אברמסקי
זצוק"ל על קבוצת מבני הישיבה שקיימו 'הפגנה'
נגד הנהלת הישיבה על התנהלות מסוימת שלא
היתה נאותה בעיניהם, התבטא ואמר: תבדקו
ותראו שהם בחורים שלא משלמים שכר לימוד...**

על מידת הכרת הטוב

לאחר תקופה שב לביתו, אמנם בסיוע הליכון ומכשירי הנגשה אחרים, וביקש מבני ביתו לצאת ולהשתתף בשמחת בר מצוה לבנו של הרב אורי לופוליאנסקי שיחי', בו בזמן שעוד היה חלוש ולא יצא מביתו לשום שמחה אף לא לאלו של הקרובים אליו ביותר.

בני ביתו ניסו להניאו בשל הטרחה הגדולה, אך הוא עמד בשלו והצביע לעבר האביזרים הרפואיים של יד שרה' מהם נהנה בביתו, וביקש להגיע לבר מצוה כדי להכיר טובה ליו"ר הארגון, הרב לופוליאנסקי.

נענה בנו ואמר: הוא חייב לך הרבה יותר, הרי הרב עשה אותו ראש עיריית ירושלים. ובכלל יש לו הנאה מהשימוש של הרב באביזרי הארגון שלו (כעין שאם נתנה אישה כסף לאדם חשוב והיא נהנית שהוא מקבל ממנה, נחשב שהוא נתן לה ומקודשת בקבלתו - רמב"ם אישות ה, כב).

נענה מרן ואמר: אני חייב לו הכרת הטוב, ואין כאן מקום לחשבונות מה הוא קיבל.

אכן הכרת הטוב אינה נעשית רק עבור נותן הטובה. יותר מכך היא מועילה למקבל, שכאשר 'מכיר טובה', יודע להעריך ולשמח

לפנינו מעשה נפלא שיש בו כדי לעורר על הצורך של מידת הכרת הטוב, וכפי שהיא היתה נטועה עמוק בקרבם של גדולי ישראל שהתאמצו בכל דרך להשיב טובה.

לאחר שנקרע עורק הדם הראשי בליבו של מו"ר מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל בפתע פתאום, הוזעק מארה"ב רופא בעל שם עולמי, בכדי לנתחו ולנסות להציל את חייו.

לאחר הניתוח, בזכות תפילות וזעקות של כלל ישראל די בכל אתר ואתר, זכינו והחלים. קודם שהגיע המנתח הגוי להיפרד, ביקש רבינו מבני ביתו ללמדו כיצד אומרים 'תודה רבה' באנגלית, ושינן את המילים 'תנך יו' Thank you, וכך הודה בעצמו לרופא. כששאלוהו מדוע לא הסתפק בהעברת המסר באמצעות המתורגמן שעמד שם ותרגם כל תוכן שיחתם, השיב בטוהר מידותיו: כפי שבחזרת הש"ץ הציבור שותק ומקשיב לכל הברכות שאומר הש"ץ ועונים אמן, מלבד ברכת 'מודים' אותה אומר כל יחיד בפני עצמו במודים דרבנן, ולא יוצאים בזה ידי חובה מהש"ץ, נמצינו למדים שהכרת תודה צריכה לבוא על ידי האדם בעצמו ואי אפשר שתיעשה על ידי שליח. כך לא רצה שהמתורגמן יאמר בשמו 'תודה רבה' למנתח.

ביאר זאת הגר"י שהבין שמי שעושה הפגנה, הוא כפוי טובה גדול, שככל שאדם מקבל יותר, כך הוא מחויב יותר בהכרת הטוב, וממילא מתוך שלבו לא יכול להכיל את חובת הכרת הטוב, היצר מתנגד ונלחם בזה ביותר.

אכן להודות לנהג האוטובוס בסוף הנסיעה זה קל מאוד, אך להודות למי שמעניק כל הזמן זה כבר קשה. וממילא להודות להנהלת הישיבה וביותר אם לומד שם בחינם, וכן להודות לבני הזוג או להורים וכדו' שנותנים ומרעיפים ללא הפסק, זו העבודה היותר קשה.

יסודות עם ישראל מבוססים על הכרת הטוב באמירת מאה ברכות בכל יום, ואף נקראנו 'יהודים' על שם ההודיה הטבועה בקרבנו - הודאה לקב"ה והודאה לכל מי שמייטיב עמנו.

יתן ה' ונדבק במידת הכרת הטוב כלפי הזולת וכלפי הטוב ומייטיב עמנו ערב ובוקר וצהרים.

(מתוך גיליון 'שואלין ודורשין')

במתנה, כעין "הנותן מתנה לחברו צריך להודיעו" (שבת י, ב). עצם הידיעה שהדברים לא נעשים באופן 'אוטומטי' אלא מתוך בחירת הנותן להיטיב עמו, מייקרת את עצם המתנה בעיני המקבל.

אמנם היצר הרע מטה לב האדם לא להכיר בטובות אלא להבחין בחסרונות, עד שהאדם נעשה מלא טענות כרימון כלפי סובביו. אכן עליו למקד מבטו אל הטובות המרובות והטרחות שעושים עבורו.

כשנודע למשגיח הגה"צ רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל על קבוצת מבני הישיבה שקיימו 'הפגנה' נגד הנהלת הישיבה על התנהלות מסוימת שלא היתה נאותה בעיניהם, התבטא ואמר: תבדקו ותראו שהם בחורים שלא משלמים שכר לימוד. ואכן לאחר שבדק מנהל הישיבה ברשימות, התחוור לו כדבריו. והביע בפניו את תמיהתו ושאל מניין ידע זאת.

מה היה קשה כל כך למשה רבינו להבין איך עושים את המנורה? הוא הרי התמודד עם כל הכלים, מעשה רוקם ומעשה חושב, זר זהב, 'מנקיותיו' 'קשותיו' ועוד ועוד דברים שהיו חדשים ולא מוכרים. אז מה הבעיה עם המנורה דווקא?

בואו נחנך את הבחורים שלנו, גם קצת את עצמנו לפעמים... ל"שמינית שבשמינית"

רק שהם בולטים בין שאר בחורי הישיבה. ויש כאן שאלה האם לאפשר לאותם מנהגים להתקיים או לדרוש הנהגה אחידה שלא לבוא להתנשאות מצד אלו המתבדלים בהנהגותיהם. ישנו גם צד שונה לגמרי של בחורים שרוצים לקיים את מנהגי האבות שראויים ומוערכים ואף רבני הישיבה מעודדים אותם לכך דא עקא שהם מתביישים להיות שונים וחריגים.

הדיון נמשך זמן רב והועלו בו כמה צדדים לכאן ולכאן. בסיומו של החלק הזה בדיון קם אחד מראשי הישיבות שהיו שם וביקש להעביר מסר בעניין. עוצמתו של המסר הזה והשייכות שלו לכל אחד מאיתנו הביאה אותי לשתף גם אתכם - קוראים יקרים.

מעניין לעניין באותו עניין, פתח ראש הישיבה את דבריו, אני רוצה להציג כאן עוד זווית שקשורה בכלל לכל הנושא שהועלה כאן. הרבה בחורים מפתחים בוושה כשמדובר בדברים טובים שפחות מקובלים כמו מנהגי אבות ולא רק.

כמובן שאינני מדבר על דברים שהם מוזרים או מוגזמים, מדובר על חומרות מסוימות או מנהגים שהם פחות מהקו הכללי המקובל אבל נשארים בתחום הסביר.

האמת שהבעיה היא לא רק בבושה להיות שונים, לפעמים הבעיה היא החברה שלא מספיק מכילה ומקבלת מה שלא לגמרי

הרב ישראל היימן

ידיד טוב יש לי שעוסק כבר שנים רבות בשדה החינוך ונושא משרה רמה באחת מהישיבות הקדושות. בשיחת רעים שקיימתי איתו בזמן של פנאי ואורך רוח הוא ניאות לשתף אותי במספר תובנות יפות אותן הוא שמע בוועידת חינוך בה הוא השתתף מטעם הישיבה בה הוא מלמד.

אחת מהן, יסודית וחשובה הקשורה לפרשת השבוע נביא כאן על במה מכובדת זו.

במסגרת רב שיח בו השתתפו מגוון של אנשי חינוך הועלו שאלות רבות ונושאים יסודיים עימם מתמודדים אנשי החינוך בישיבות הקדושות. כל שאלה נידונה בכובד ראש והשיח העשיר מאד את משתתפיו כשתשועה ברוב יועץ.

אחד הנידונים שעליו דנו זמן לא מבוטל עסק בשאלה מפורסמת במצב של בחור בישיבה שמביא עימו מנהגי אבות שהם תוספת חומרה על מה שנהוג בישיבה בה הוא לומד. כמובן שאין מדובר על מנהגים שסותרים את רוח הישיבה או דברים מוזרים שלא שערום אבותינו והשתרשו כשיבוש, אלא על מנהגים שניתן לומר שהם כתוספת הידור והנהגות פרישות מסוימות שיכולים לעלות בקנה אחד עם הנהגה הרגילה של בן הישיבה

של כל אחד מישראל להשראת השכינה. הדרך לקבלת השראת השכינה בלב כל אחד ואחד דרך השותפות השוויונית של כל נשמות ישראל בבניית המשכן. גם זה לא הסתדר לו למשה עם כסף שהוא חפצא של גשמיות, איך דרך הכסף הגשמי אפשר לתפוס ולהוריד את המושג הרוחני הגדול ביותר 'השראת השכינה'?

בשני המקרים ענה לו הקב"ה אותה תשובה.

אש!

מנורה של אש ומטבע של אש הראה לו הקב"ה.

אש היא דבר שורף, אש יכולה להיות הרסנית כל כך ולכלות ערים שלימות בדקות ספורות.

אבל בלי אש אי אפשר לחיות נורמלי...

היא מחממת ומבשלת ומקור לאנרגיה להרבה מאד דברים.

אם רק משתמשים בה בצורה הנכונה!

ענה הקב"ה למשה רבינו, גם התורה וגם השראת השכינה הם הדברים הרוחניים הגבוהים ביותר, אי אפשר לקנות אותם בלי פעולות גשמיות. גשמיות היא לא דבר גרוע, צריך רק להשתמש בה נכון ובמידה הראויה.

לפני שאתם מתנפלים עלי, המשיך ראש הישיבה בחיור, אסביר לכם. כידוע לכם כל הספר 'ארחות צדיקים' בנוי על היסוד הזה, כל המידות הטובות וגם הרעות ניתנו לנו לשימושנו, כמו שברור לנו ששימוש לא רצוי במידות הטובות עלול לפגוע בעבודה הרוחנית כך גם חוסר שימוש במידות הרעות לחלוטין עלול לגרום את אותו מצב.

בחור עושה משהו שצריך, דבר טוב שמועיל לו רוחנית רק שהוא לא מספיק מקובל, ממה הוא מתבייש? למה לא נעים לו? כאן צריך להשתמש קצת בגאווה בתקיפות ואפילו אולי בקצת חוצפה... אין מקום לבושה על דברים טובים וודאי לא על מנהגי אבות או חומרות טובות.

כמובן שוב שלא מדובר על דברים קיצוניים וכל מקרה לגופו אבל באופן כללי כמו שאמרתי לכם. בואו נחנך את הבחורים שלנו, גם קצת את עצמינו לפעמים... לגאווה!

רגיל ומוסכם. יש איזו אווירה שכל מה שלא התקבל והושרש אצל כולם הוא לא מספיק לגיטימי - מה שלא נכון בכלל. זה יוצר את הבושה אצל הבחורים שרוצים להקפיד ולהתעלות גם בדרכם ומסורתם.

כאן ברצוני להעביר מסר שאותו כל אחד צריך גם להפנים וגם להעביר הלאה, המשיך ראש הישיבה בפאתוס, בבניית המשכן מצווה הקב"ה את משה רבינו על אופן עשיית כלי המשכן בפרוטרוט. כל פרט הכי קטן נעשה שם על פי ה' ובציווי המפורש. משה רבינו אדון הנביאים ועימו בצלאל חכם הלב מבינים את כל ההוראות המפורטות ומשלימים את הכלים והמשכן בצורה המושלמת ביותר, רק על שני דברים משה מתקשה ולא מצליח אפילו להסביר לבצלאל את רצון ה'. במנורה ובמחצית השקל.

הקושיה פשוטה, מה היה קשה כל כך למשה להבין איך עשויה המנורה? הוא התמודד עם כל הכלים, מעשה רוקם ומעשה חושב, זר זהב, מנקיותו קשוותיו ועוד ועוד דברים שהיו חדשים ולא מוכרים. אז מה הבעיה עם המנורה דווקא? ומחצית השקל... זה בכלל לא ברור מה היה לו קשה, מה מסובך עד כדי שצריך להראות לו מטבע של אש כדי שיבין מה בני ישראל צריכים להביא?

אלא התירוץ הוא, ענה ראש הישיבה אחרי שניות ארוכות שהוא נתן לציבור לעכל, למשה רבינו ולצלאל לא היה שום בעיה להבין טכנית את אופן עשיית המנורה וודאי לא מה זה מחצית השקל. למשה רבינו היה קשה משהו אחר לגמרי.

המנורה היא סמל החכמה, 'הרוצה להחכים ידרים'. היא מסמלת את התורה הקדושה ואת חכמתה הבלתי מושגת. לעומת זאת זהב טהור מסמל את מהות והתגלמות העולם הזה ותענוגותיו, משה רבנו לא יכל לתפוס איך סמל קדושת התורה יכול להפוך במציאות לגוש זהב גשמי, הרוחניות האינסופית הזו לא נתפסה אצל משה כמשהו שאפשר 'להגשים' אותו וודאי לא בצורה של סמל הגשמיות.

אותה קושיה הייתה לו על מחצית השקל שמבטא את הקשר

"בקהילה שלי, ישנו יהודי המגיע ב"ה לכל שלוש התפילות בימות החול. אלא, שכגודל הקפדתו להגיע לתפילות, כך הינו מקפיד לאחר לכל תפילה ותפילה. אין תפילה אחת שהוא מגיע בזמן. תמיד מגיע באיחור מדויק של 10 דקות - חוק ולא יעבור..."

המנגינה שה' יתברך אוהב לשמוע - חיזוק נפלא

לאחר לכל תפילה ותפילה. אין תפילה אחת שהינו מגיע בזמן, אלא תמיד מגיע באיחור מדויק של 10 דקות - חוק ולא יעבור. אם התפילה תחל, למשל, בשעה שבע בבוקר, הוא יגיע תמיד אבל ממש תמיד, בשבע ועשר דקות.

לפני כמה שנים, פקד את מעונו של מרן רבי חיים קנייבסקי זצ"ל רב קהילה מאמריקה שסיפר למרן את המעשה הבא: "בקהילה שלי, ישנו יהודי המגיע ב"ה לכל שלוש התפילות בימות החול. אלא, שכגודל הקפדתו להגיע לתפילות, כך הינו מקפיד

לתפילה כי הבנתי שמשמיים הראו לי כמה חשובות עשר דקות של איחור.

להגיע בתחילת התפילה, פירושו, לכבד את בורא עולם ולהשיב לו הערכה, ואז מובטח: "מכבדיי - אכבד, ובוזי ייקלו!".

המחיש מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל את הדברים באופן נפלא וסיפר:

"משל למלך בשר ודם שאחד מנתיניו הכעיס אותו. המלך כעס עליו עד מאד והורה לתת לו עונש גזר דין מוות. וכאשר המלך גוזר - לא שייך לערער על פסק הדין. הנידון למוות חיפש מזור לנפשו, וניגש לאחד מאוהביו ושאלו מה יוכל לעשות בכדי לנסות לפייס את רוחו של המלך?.

השיבו אוהבו ואמר לו כי המלך אוהב מאד לשמוע מוזיקה. עלה רעיון במוחו והחליט ליישמו. מה עשה? הלך אותו נידון מאחורי חלונו של המלך והחל לנגן מוזיקה יפה הנוגעת ללב. המלך שמע את המנגינה והחל להתרגש ולהיות מוקסם עד מאד. הוא הוציא את ראשו מהחלון לראות מי מנגן זאת, וגילה להפתעתו כי אותו נידון למוות הוא זה העומד מתחת החלון של המלך ורוצה לשמחו ולפייסו.

ראה זאת המלך והודיע מיד כי הוא מבטל וקורע את גזר דינו. אומר מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל: "דעו לכם, כי גם הקב"ה אוהב מוזיקה מיוחדת. יודעים אתם מהי אותה מוזיקה האהובה על הקב"ה? את הסוד מגלים לנו חז"ל קדושים ואומרים (ברכות ג): "כיוון שנכנסים ישראל לבתי כנסיות ואומרים: "אמן יהא שמיא רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא", הקב"ה (כביכול) מנענע בראשו ואומר: 'אשרי המלך שבניו מקלסין אותו כך'".

מוזיקה כה יפה עושה לו לקב"ה כביכול נחת רוח, עד שקורע את גזר דינו. לכן, זו הסיבה שאמרו חז"ל: "אמר רבי יהושע בן לוי: "כל העונה אמן יהא שמיא רבא מברך בכל כוחו (רש"י - בכל כוונתו) - קורעין לו גזר דינו (אפילו גזר דין של שבעים שנה מתבטל)".

המנגינה הזו עושה עונג אדיר לבורא עולם ועל ידה הוא מוכן לבטל גם את הנגזר לרעה ח"ו.

אדם המוזמן לחתונה, ככל שאוהב ומכבד יותר את החתן והכלה - כך מגיע הוא יותר מוקדם לחתונה. מי מגיע הראשון לאולם, עוד לפני התזמורת?... אלו ההורים של החתן והכלה, אשר עשו הכל בשביל לראות את ילדיהם תחת החופה. אחריהם מגיעים האחים, הסבים והסבות והדודים. לאחריהם החברים, ולאחר החופה מגיעים השכנים. לאחר ה'דג' מגיעים קרובים לעבודה, ולקראת סיום החתונה מגיעים כמה אנשים שלא נעים להם להיעדר כלל.

כך בדיוק הוא ההגעה בזמן לתפילה עם בורא עולם בבית

כמה וכמה פעמים ניסיתי לגשת אליו וניסיתי לשכנע אותו שגיע בזמן. אמרתי לו שאם הוא כבר מגיע לתפילה, מה אכפת לו להגיע בזמן? אך היהודי תמיד משיב לי באותו סגנון: "אדרבה, כבוד הרב, אם אני כבר מגיע לתפילה, מה זה משנה מתי אני מגיע, העיקר שאני מגיע. עשר דקות לכאן או לכאן, מה זה כל כך משנה?...".

כך אני מוכיחו יום אחר יום. עד לאותו יום שאירע הפלא הגדול. בוקר אחד, אני יושב במקומי לפני התפילה, ולתדהמת אני רואה אתו אותו יהודי מגיע ממש בתחילת התפילה.

התפלאתי עד למאד וניגשתי אליו בסיום התפילה ואמרתי לו: "אני כל כך שמח לראותך מגיע בתחילת התפילה. אך מה קרה? הרי תמיד אמרת שאין הבדל אם מאחרים לתפילה או לא?". האישה היה נרגש מאד והשיב: "בורא עולם הוכיח לי בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים שלא כדאי לי לאחר לתפילה!". "אנא ספר לי", ביקשתי ממנו, והוא לא השיב פניי ריקם.

"ב"ה ברכני הקב"ה במפעל יוקרתי וגדול הנמצא בבעלותי ומניח לי רווחי ענק מידי חודש", סיפר היהודי. "והנה אמש, פרצה שריפה במפעל הגדול שלי והחלה להתלקח במהירות.

הזמנתי מהר כיובי אש, כשבינתיים אני עומד במקום ורואה כיצד האש מכלה ומאבדת את מפעל חיי. ניסיתי לזרו את כיובי האש, שאמרו כי הם עושים את דרכם למקום.

הנזקים במפעל היוקרתי היו עצומים והפסדתי סכומים כבירים בענייני". "אני ממש משתתף בצערך", עצרתי את היהודי, "אך לא הבנתי מה הקשר בין השריפה הנוראה ובין זה שהגעתי היום לראשונה בזמן לתפילה?".

והוא השיב: "כל דקה שעמדת מול המפעל העולה בלהבות, נאכל ליבי בקרבי. ראיתי כיצד עוד חדר במפעל ועוד מחלקה נשרפת ונמחקת כליל. התחננתי למכבי אש שיזדרזו על מנת למזער את הנזקים, והם הבטיחו להזדרז. כל דקה היתה כנצח. כל דקה קבעה כמה כסף אני הולך להפסיד. בכל דקה נשרפו עוד חדרים. עמדת צמוד לשעון מתחנן שהם כבר יגיעו, ואז...

אחרי עשר דקות בדיוק הגיע מכבי האש. היה זה מאוחר מידי, מפני שהמפעל היה שרוף כמעט לחלוטין.

הייתי במצב היסטרי, וניגשתי לכבאים בזעקות ובדמעות: "למה? למה איחרתם כל כך? אם הייתם מגיעים מוקדם יותר - מפעל חיי היה ניצל!".

ואז פנה אליי אחד הכבאים ומהפה שלו יצאו המילים הבאות, לא פחות ולא יותר: "הרי בסופו של דבר הגענו... עשר דקות לכאן או עשר דקות לכאן, הרי בסוף הגענו!".

שמעתי את תשובתו ורתחתי עליו, אלא שלפתע נדלקה לי נורה אדומה וזוכרתי שזו בדיוק אותה תשובה שאמרתי לרב אחר פעמים רבות שניסה לחזק אותי, כך השבתי כדברי הכבאי מילה במילה. נוכחתי אמש לראות כמו הרס, ולהיפך, כמה אפשר להציל ולהרוויח בעשר דקות, ולכן החלטתי מרגע זה להגיע בזמן

כמה דקות לפני התפילה או לפחות בתחילת התפילה.
היחס שלנו לבורא עולם, זה הכבוד שלנו למלך מלכי המלכים!
(מתוך עלון 'טוב לחסות בה')

הכנסת. ככל שאדם מרגיש יותר קרוב לה' ומכבד אותו יותר, כך
הוא מגיע יותר מוקדם לתפילה. מי שמכבד את ה' מאד - מגיע

**בשעת לילה מאוחרת ישב רבי משה חברוני בישיבה ולמד.
השעה היתה שתיים בלילה, כשנשמעו דפיקות על הדלת. הוא
נבהל ונחרד, החיילים באים! מה הם מחפשים בישיבת חברון?
הם חושבים שמישהו החביא כאן 'סליק' של נשק?! מה
יהיה? הוא בכלל לא יודע אנגלית, ואין לו דרך לתקשר איתם**

סיפור מדהים על הזהירות שלא לפגוע בכבוד הזולת

עמדתי נדהם מגודל אהבת התורה של הדוד", אמר רבי משה
חברוני בהספדו. "הוא טרח ובא בשעה שתיים בלילה, בעיצומו
של עוצר, מאחר שלא היה יכול להישאר בלי תירוץ על הקושיא!
"לאחר מכן" - המשיך רבי משה וסיפר בהספד, "רבי איסר זמן
הסביר לי את הקושיא האדירה שהציקה לו. התפללתי לה' שיאיר
את עיניי, ואמרתי תירוץ. רבי איסר זלמן מלצר היה מאושר.
הוא פנה ללכת, אבל אני הפצתי בו, 'דוד, בבקשה תישן כאן.
מסוכן לצאת עכשיו לרחוב!'

'אני צריך לכתוב את החידוש', הוא אמר.

'בסדר, אפשר לכתוב כאן'.

'לא, אני צריך לכתוב במחברת שלי. אני לא יכול לכתוב כאן,
רק בבית'.

החלטתו היתה נחושה, ומה יכולתי לעשות?!

ראו מה זאת אהבת תורה! ראו עד היכן התמדו המופלאה של
רבי איסר זלמן מלצר!'

את כל זה סיפר רבי משה חברוני בשעת ההלויה.

ב'שבעה', כשבא רבי משה לנחם את הדודה הרבנית, הזכירו
בני הבית את הסיפור שהיה בהספד.

אמרה לו הדודה, "לא כך היה המעשה".

"לא כך היה?" תמה רבי משה חברוני. "והרי בעיניי ראיתי
ובאזניי שמעתי. הוא בא אלי בעיצומו של העוצר..."

"נכון", אמרה הדודה, "הוא בא אליך בעיצומו של העוצר, אבל
כל המעשה שונה לחלוטין. אתה סיפרת את הסיפור, כדי ללמד על
אהבת התורה של רבי איסר זלמן ועל התמדתו. את זה כולנו כבר
יודעים, גם בלי הסיפור שלך. הסיפור מראה את שבחו בענין אחר".
וכך סיפרה אשתו של רבי איסר זלמן מלצר על פשר אותו
מעשה:

רבי איסר זלמן כתב את חידושי התורה שלו, ואני סיעתי לו
לסדר את הכתבים. הוא רצה מאוד שהספר יצא לדפוס, ואני
רציתי בכך עוד יותר ממנו. הבעיה היתה, שבגלל קצב ההדפסה
האיטי ובגלל העומס, בעלי הדפוס שרק בעוד חמש שנים יוכלו
להדפיס את הספרים!

גדולי ישראל שבכל הדורות היו יודעים במידת הרחמים
שלהם וברגישותם הגדולה לצרכי הזולת ולרגשותיו.

רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל היה דודם של שלושה מראשי
ישיבת חברון - רבי אהרן כהן, רבי יחזקאל סרנא ורבי משה
חברוני.

בהלווייתו של רבי איסר זלמן עמד רבי משה חברוני, וביקש
לספר סיפור מדהים על אהבת התורה של דודו:

בארץ ישראל התנהלה באותה תקופה מאבק עקוב מדם
בין האנגלים לבין המחתרת היהודית. בזמנים מסוימים הכריזו
האנגלים על עוצר - אסור לצאת מהבית בלילה, החל מהשעה
שש בערב ועד השעה שש בבוקר. חיילים בריטים פטרלו
ברחובות, לפקח על ביצוע העוצר. כל אזרח שנמצא מסתובב
ברחוב, נלקח למעצר, או - אם נראה חשוד ומסוכן - אפילו נורה
על ידי החיילים.

בשעת לילה מאוחרת ישב רבי משה חברוני בישיבה ולמד.
השעה היתה שתיים בלילה, כשנשמעו דפיקות על הדלת. הוא
נבהל ונחרד, הבריטים באים! מה הם מחפשים בישיבת חברון?
הם חושבים שמישהו החביא כאן 'סליק' של נשק?! מה יהיה?
הוא בכלל לא יודע אנגלית, ואין לו דרך לתקשר איתם.

הוא התפלל מעומק ליבו, וביקש מה' שיעזור לו. אחר כך ניגש
אל הדלת, ושאל בקול קצת רועד, "מי שם?"
ואז הוא שמע קול עונה לו באידיש, "דער פעטער" (-הדוד).
הדוד??

בתחושת רווחה גדולה הוא פתח את הדלת, ורבי איסר זלמן
מלצר נכנס פנימה.

"למה הגיע הדוד פתאום לישיבה?" תהה רבי משה חברוני.
"והרי יש עוצר, ומסוכן להסתובב בחוץ!"

אמר לו הדוד, רבי איסר זלמן: "ישבתי בבית עם רמב"ם קשה,
והייתי זקוק בדחיפות לתירוץ על הקושיא, את מי יכולתי לשאול
בשעה כל כך מאוחרת בלילה? אמרתי לאשתי, 'ר' משה חברוני,
האחין שלנו, ודאי אינו ישן עכשיו. הוא יושב בישיבה ולומד. אלך
אליו, ונלבן יחד את הקושיא ברמב"ם'.

ברמב"ם, על אף שאתה כבר יודע את התירוץ. תמחק את התירוץ שאתה כתבת, ותכניס את התירוץ שלו - שיהיה זהה לשלך - ל"אבן האזל".

בשעה שתיים בלילה הגיע ר' איסר זלמן מלצר אל ר' משה חברוני, כדי לשמוע ממנו תירוץ לקושיא, ולהכניס ל"אבן האזל", כדי שלא יהיה חשש של פגיעה בר' משה... כזכור, היה באותו לילה עוצר, אבל העוצר לא הפחיד את איסר זלמן מלצר.

הוא בא אל ר' משה חברוני עם 'רמב"ם קשה'. הוא אמר, שלא היה יכול לישון בלילה, והיתה זו האמת לאמיתה.

וכי היה יכול לישון בעת כזאת?! הן הדפסת הספר תלויה ועומדת על חוט השערה, ובשום אופן אי אפשר להוציא את הספר, אם תהיה בכך פגיעה ח"ו בר' משה.

לאחר שהציג ר' איסר זלמן מלצר בפני ר' משה חברוני את הקושיא האדירה, וקיבל ממנו את התשובה, שכבר חידש בעצמו לפני כן, הוא מיהר אל ביתו. צריך היה לערוך את הדברים מיד, כדי שבשעה שמונה בבוקר כבר יהיו הכתבים בדפוס.

"ר' איסר זלמן היה מתמיד גדול מאוד", אמרה הרבנית בילה הינדא, "אבל הוא לא היה רק מתמיד, הוא גם היה 'מרחם על הבריות'. מאמצים גדולים מאד עשה ר' איסר זלמן כדי להיזהר מכל חשש של פגיעה ח"ו בזולת".

(מתוך אדרבה תן בליבנו)

זה היה מצער מאוד, שהרי עולם התורה זקוק לספרים של ר' איסר זלמן!

יום אחד הודיעו לי מבית הדפוס, שמישהו וויתר על ההדפסה שלו. 'אם תביאו לי את הכתבים של ר' איסר זלמן עד מחר, בשמונה בבוקר, הכתבים יכנסו מיד לדפוס. אבל אם תבואו בשמונה וחמש דקות, התור ייתפס, ותחכו עוד חמש שנים'. כך הודיע בעל הדפוס".

בלילה הגיע ר' איסר זלמן לביתו, והרבנים ספרה לו בשמחה גדולה, שהכתבים ייכנסו לדפוס למחרת בבוקר. הכל כבר מוכן ומאורגן, אין שום מניעה להביא את הכתבים להדפסה.

פתאום החוויר רבי איסר זלמן. "מה קרה?" שאלה הרבנית בדאגה.

"את יודעת, שהכנסתי לספר קושיא ותירוץ של ר' אהרן כהן, וגם קושיא ותירוץ של ר' חצקל סרנא, ורק את ר' משה חברוני לא הכנסתי".

"נו, ולכן? מה הבעיה? רק משה חברוני הרי לא יקפיד, הוא עניו גדול..."

"אני לא יכול לפגוע פגיעה כזאת", אמר רבי איסר זלמן. "אני לא אדפיס את הספר בלי קושיא של ר' משה".

הרבנית בילה הינדא כמעט התחילה לבכות, אבל רעיון גאוני צנץ ועלה במוחה.

"תיגש לר' משה חברוני, ותשאל אותו על תירוץ לקושיא

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

מה השיב הצמח צדק לקנטוניסטים שאמרו בעלי מום אנו?

נזיר דף כ"ז

בעלת מום

תפילה שלהם וכל מצוה, שהיא במסירות נפש ומכח אמונה פשוטה... ולעתיד לבוא כל בעלי מוחין יתקנאו בהם". ברגע זה עמד אצלו מקורב, שהיה למדן מופלג ובקי בש"ס, ותהה לדעת: "כיצד, איפוא, זוכה אדם להיות יהודי פשוט בעל מסירות נפש בתמימות?" הגיב הצדיק: "הרי זה באמת יותר קשה מלהיות בקי בש"ס..." אחרי שהות קלה הוסיף: "העצה היא ע"י קבלת עול שמשנה את כל מהותו של האדם. כיון שיקבל עליו עול מלכות שמים כעבד פשוט, שאפילו בעת שישן ניכר בו עול העבדות, עשוי גם הלמדן והחסיד להשיג מעלתו של יהודי פשוט בעל מסירות נפש בתמימות..."

(מרכיצי תורה מעולם החסידות)

פעם אחת באה לפני הצמח צדק קבוצה של קנטוניסטים ואמרו: "יהודים בעלי מום אנחנו, איננו יודעים ללמוד, איננו יודעים מאומה, אבל אנו מחזיקים באמונתנו, ואנו יודעים להתפלל ולברך על המזון, גם לומר קצת מזמורי תהלים מבלי להבין את פירוש המלות..."

פתח הצמח צדק והשיבם: "יהודי המאמין באלקים, כי הוא בורא עולם ומחיה תבל ויושביה בהשגחה פרטית, ונתן לנו תורה ומצוות, ויודע המלים של התפילה וברהמ"ז וקצת מזמורי תהלים - יהודי חזק ובריא הוא. איננו בעל מום, חלילה..."

וכשיצאו מעל פניו אמר הרבי לחסידים: "גזירת הקנטוניסטים היא מעין מלחמת היוונים, מלחמה רוחנית, אין לשער יקרת כל

איזו מידה של 'תורתו' אומנותו' פוטרת מתפילה?

לקיום מצוה מדרבנן, הקלו לאדם כזה במצות התפילה, מפני שתורתו קדושה במיוחד וחשובה יותר מהתפילה. אכן, כבר בזמן האמוראים היו שאמרו על עצמם שאין תורתם אומנותם במידה הפוטרת מתפילה, וכן כתבו הפוסקים שאין בזמננו מי שתורתו אומנותו במידה כזו.

[שו"ע קו, ב, ומשנ"ב ו-ז; בו"מ דרשו, 24-25]

מי שתורתו אומנותו ואינו עוסק כלל במלאכתו, ואינו מבטל מלימודו אפילו רגע - צריך לבטל מלימודו כדי לקרוא קריאת שמע בזמנה עם ברכתיה, שהיא מצוה מדאורייתא, אך פטור מתפילה, שהיא מדרבנן. ואף לדעת הרמב"ם שמצות התפילה גם היא מדאורייתא, אין לה זמן קבוע מדאורייתא, ודי בפעם אחת במשך היום והלילה. והגם שצריך להפסיק את לימודו אף

באיזה אופן מותר ללמוד לפני תפילת שחרית?

ואינו צריך להפסיק כל עוד נותר זמן לקריאת שמע ולתפילה. ואף כשהתחיל ללמוד בביתו לאחר שהגיע הזמן - אם יש לחשוש שבגין ההפסקה יבטל לגמרי מלימודו ולא ילמד לאחר מכן, יתכן שאינו צריך להחמיר, אך יתכן כי עדיף שיפסיק ויקרא קריאת שמע, ואף אם טרם הניח תפילין.

[משנ"ב קו, ח וי, וביה"ל ב, ד"ה מי]

הלומד תורה ביחידות אינו צריך להפסיק לקריאת שמע ולתפילה כל עוד נותר זמן לכך; ואף אם התחיל ללמוד באיסור, כגון המתפלל ביחידות בביתו והחל ללמוד לאחר שהגיע זמן קריאת שמע ותפילה. ויש אומרים שצריך להפסיק. ולהלכה - רשאי להתחיל ללמוד בביתו לפני זמן קריאת שמע, או בבית הכנסת (שמתקיים בו מנין לתפילה) אף לאחר שהגיע הזמן,

המלמד תורה ברבים - האם חייב בקריאת שמע ותפילה?

לקבל עליו עול מלכות שמים בשלמות. ויתכן שהיתר זה אינו אלא באופן שהתחיל ללמד לפני שהגיע זמן קריאת שמע. ויש חולקים על היתר זה לגמרי, ויש שהוסיף וכתב כי המבטל את התפילה מפני הלימוד, כאילו לא למד.

[שו"ע קו, ב, משנ"ב ח-י, וביה"ל ד"ה ואם; בו"מ דרשו, 28]

המלמד תורה לרבים, אינו צריך להפסיק לקריאת שמע ולתפילה כל עוד נותר זמן לכך. ואף אם לא נותר זמן לכך - אם בגין ההפסקה יבטלו הרבים מהלימוד ולא יוכלו להתאסף שנית, אינו צריך להפסיק אלא לקריאת פסוק ראשון של קריאת שמע, ויחפש הלכה שנזכרת בה יציאת מצרים וזיכרונה בלימודו, ולאחר הלימוד טוב שיגמור את כל קריאת שמע, אף אם עבר זמנה, כדי

* לדעת הרמב"ם נשים חייבות מן התורה להתפלל פעם אחת במשך היום והלילה תפילה אחת שיש בה שבח להשי"ת, בקשה והודאה. ולדעת רוב הפוסקים נשים חייבות בתפילת שחרית ובמנחה.

* אשה המטופלת בילדים ואינה יכולה להתפלל כרגיל - תאמר לפחות תפילה קצרה שיש בה קיום מצות התפילה מן התורה. ויש שכתבו שתתפלל לפחות חלקים מסוימים מהתפילה.

* השומע קדיש, קדושה או 'ברכו', באמצע תפילת שמונה עשרה, לא יענה עם הציבור אלא יפסיק ויקשיב לחזן, ויוצא בזה ידי חובת קדיש וקדושה וברכו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

באיזה מקרה ראוי לומר 'עלינו לשבח' פעמיים?

- לא יאמר עלינו לשבח לאחר ובא לציון, אלא בשעה שהציבור אומר.

וכן הנוהג כנוסח ספרד, ומתפלל עם ציבור הנוהגים כנוסח אשכנז - יאמר עלינו לשבח עם הציבור, מיד לאחר ובא לציון; אך יש שכתבו, שישוב ויאמרנו לאחר אין כאלקינו, משום שלפי הקבלה יש לאומרו דווקא אז.

[משנ"ב סה, ט; בו"מ דרשו, 17]

בשעה שהציבור אומרים 'עלינו לשבח', יש לאומרו עמהם, אך אין להפסיק לשם כך באמצע פסוקי דזמרה, ואף לא בין שמונה עשרה ל'תחנון'. וכן אין צורך להפסיק לשם כך במהלך אמירת 'אשרי' או 'ובא לציון' שלאחר תפילת שחרית.

והנוהג כנוסח אשכנז, לפיו אומרים עלינו לשבח בשחרית מיד לאחר ובא לציון, ומתפלל עם ציבור הנוהגים כנוסח ספרד, לפיו אומרים עלינו לשבח בסיום התפילה, לאחר 'אין כאלקינו'

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il